

1948 – OSOBNÍ ČÍSLO Z KONCENTRAČNÍHO TÁBORA

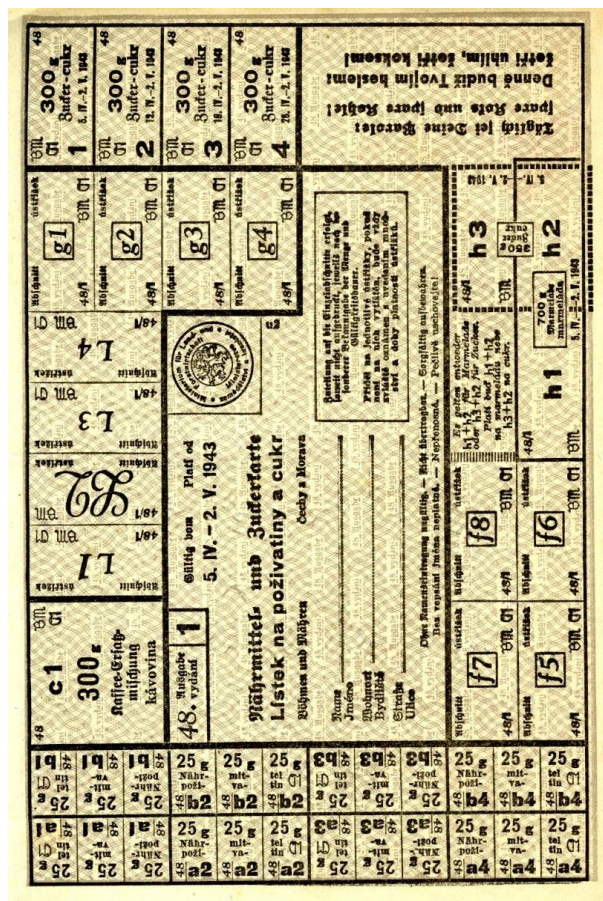
Instituce:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Praha
Datace:	1941-1945
Materiál:	látka
Technika:	šití
Inventární číslo:	H6p-15_79-2

Osobní číslo a červený trojúhelník označující politického vězně patřil Nině Jirsíkové, která byla deportována do koncentračního tábora Ravensbrück v prosinci 1941, kde byla vězněna až do konce války. Každému vězni koncentračního tábora bylo přiděleno číslo, které musel nosit viditelně přišité na svém oděvu (v Osvětimi se čísla tetovala na předloktí levé ruky) spolu s označením trojúhelníku, podle jehož barvy byli vězni dále rozlišováni. Počáteční písmeno v trojúhelníku označovalo národnost vězněných. V tomto případě českou, tedy „T“ jako „Tscheche“

Otázky k zamyšlení:

1. Jaké označení museli na veřejnosti nosit Židé v nacistickém Německu a okupovaných územích, tedy i v protektorátu?
2. Byli perzekuováni také příslušníci jiných vyznání?

1948 – LÍSTEK NA POŽIVATINY A CUKR

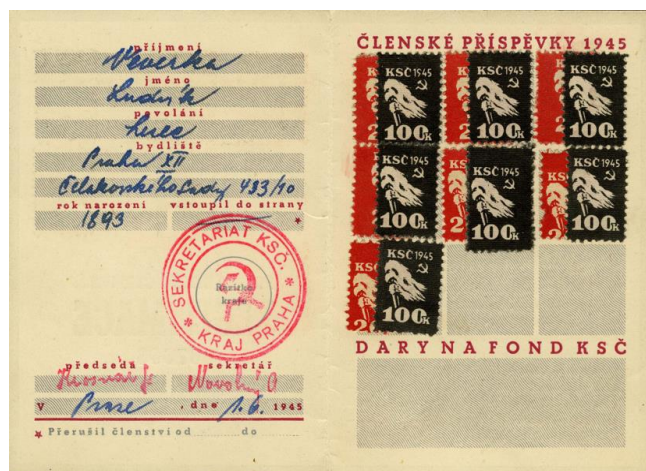
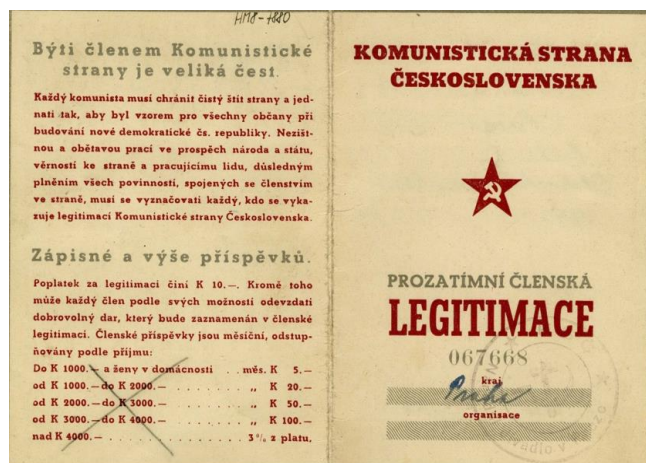
Instituce: Historické muzeum Národního muzea
Lokalita: Protektorát Čechy a Morava
Datace: 1943
Materiál: papír
Technika: tisk
Inventární číslo: H8-13644

Lístek na potraviny a cukr platil pro konkrétní osobu na dobu od 5. dubna do 2. května 1943. Dotyčný/á si za něj mohl/a koupit 300 g kávy, nebo 4 × 300 g cukru, anebo 2 × 700 g marmelády a 350 g cukru, popřípadě 700 g marmelády a 2 × 350 g cukru. Dále je zde 32 listků pro zakoupení jakékoli dostupné potraviny. Lístek je vytištěn česky a německy. Přídělový systém fungoval i po válce, to už byly listky psané samozřejmě jen v češtině. Konec přídělového systému přišel až s měnovou reformou v roce 1953.

Otázky k zamyšlení:

1. Co vše si mohli lidé za přídělové lístky pořídit?
2. V jakém dalším období se na území Československa používaly přídělové lístky?

1948 – LEGITIMACE ČLENA KSČ

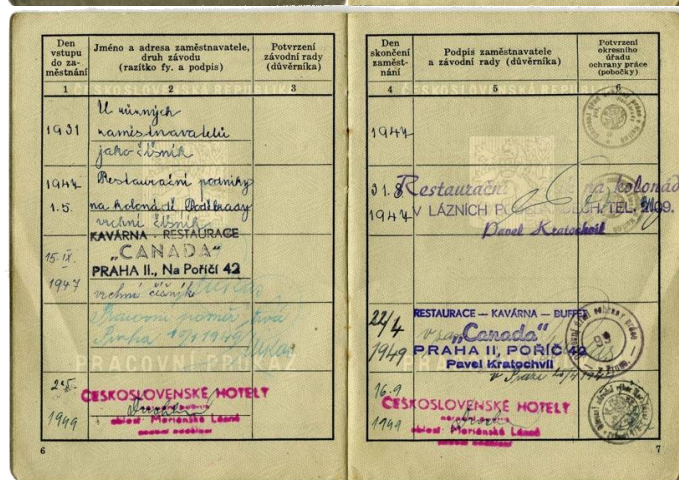
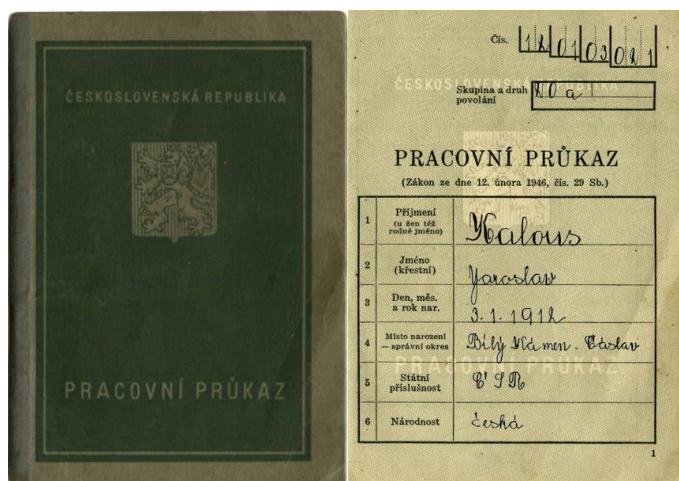
Instituce:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Praha
Datace:	1945
Materiál:	papír
Technika:	tisk
Rozměr:	8 × 11 cm
Inventární číslo:	H8-7880

Legitimace člena KSČ, jedné z klíčových stran poválečného Československa, která se v obnoveném státě stala součástí Národní fronty. V prvních poválečných volbách v roce 1946 slavila KSČ velký úspěch a její tehdejší členskou základnu tvořil více než 1 milion lidí. Převzít moc se KSČ podařilo v únoru 1948, to už bylo ve straně 2,5 milionu členů, což bylo nejvíce v celé její historii. Povinností členů KSČ bylo platit každý měsíc členské příspěvky, jejichž výše byla odstupňována podle výše příjmu. Nejnižší příspěvek byl 5,- Kčs pro ženy v domácnosti a pracovníky s příjmem do 1000,- Kčs.

Otázky k zamyšlení:

1. Jaké jsou základní rozdíly v systému politických stran v období 1948-1989 a v současnosti?

1948 – PRACOVNÍ KNÍŽKA

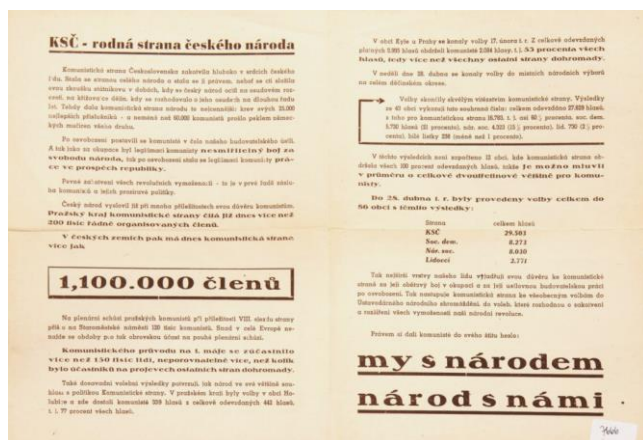
Institute: Historické muzeum Národního muzea
Lokalita: Poděbrady
Datace: 1947
Materiál: papír, tkanina
Technika: tisk
Rozměr: 14,5 × 10,5 cm
Inventární číslo: H8-17526

Pracovní knížka na jméno Jaroslav Kalous byla vydána Okresním úřadem ochrany práce v Kolíně. Pracovní knížky sloužily k evidenci pracujících osob. V Československu se udržovala umělá zaměstnanost, nepracovat bylo trestné, a tak i podle pracovní knížky mohli policisté poznat „kriminální živly“. Pravda je, že odpůrci KSČ často nemohli žádnou kvalifikovanou práci sehnat a museli proto pracovat na nejrůznějších místech jako topiči, uklízeči apod.

Otázky k zamyšlení:

1. Kde a jak jsou evidovány pracující osoby dnes?
2. Hrozí dnes nějaký postih lidem, kteří nechtějí pracovat?

1948 – PŘEDVOLEBNÍ LETÁK KSČ

Instituce:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Československé
Datace:	1946
Materiál:	papír
Technika:	tisk
Rozměr:	21 × 30 cm
Inventární číslo:	H8-7666

Komunistická strana byla v poválečném Československu mimořádně populární. Komunisté se opravdu aktivně a cílevědomě připravovali na první poválečné volby roku 1946. Představili se jako strana zastupující zájmy všech vrstev společnosti, která má v úmyslu v poválečném Československu prohloubit a zdokonalit demokracii. Mimořádná důvěra, které se strana u tehdejší společnosti těšila, i bezchybně zvládnutá předvolební kampaň komunistům pomohly k drtivému volebnímu vítězství. Podcenění KSČ konkurenčními stranami, značná pasivita, nerozhodnost a váhavost představitelů stran Národní fronty způsobily, že volby roku 1946 zůstaly na dlouhá desetiletí posledními svobodnými volbami.

Otázky k zamyšlení:

1. Jaké politické strany konkurovaly KSČ ve volbách roku 1946?
2. Mohla by v současnosti přinést povinná volební účast nějaká pozitiva?

1948 – EDVARD BENEŠ

Institute:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Praha
Datace:	1938
Materiál:	papír
Technika:	fotografický proces
Inventární číslo:	H8-19890

Edvard Beneš (28. 5. 1884 – 3. 9. 1948) byl druhý československý prezident. Zažil oba totalitní režimy. Organizoval zahraniční odboj *Mafie*, byl blízkým spolupracovníkem TGM a později se stal i ministrem zahraničních věcí nově vzniklé republiky. Po abdikaci TGM v roce 1935 byl zvolen prezidentem (1935–1938), jehož úřad zastával až do přijetí mnichovského diktátu. V říjnu 1938 opět odešel do zahraničí, vzkřísil v Londýně exilovou vládu. Po druhé světové válce opět stanul v čele státu (1945–1948), avšak demokratickou republika dlouho nezůstala. Podpisem demise demokratických ministrů usnadnil Beneš komunistům cestu k převzetí moci. Zemřel brzy po Vítězném únoru v roce 1948 ve věku nedožitých 64 let.

Otázky k zamyšlení:

1. Jak se jmenují nejznámější právní dokumenty, které Edvard Beneš v exilu během druhé světové války vydával?
2. Jak se nazývala organizace 3 evropských států, na jejímž založení nesl Edvard Beneš významný podíl? Proč vznikla a které státy byly její součástí?
3. Edvard Beneš byl většinu své politické kariéry nestraníkem, nakonec však do jedné z prvorepublikových stran vstoupil. Členem, které partaje se stal?

1948 – VYSVĚDČENÍ JOSEFA KOČÍHO

Institute: Historické muzeum Národního muzea
Lokalita: Jičín
Datace: 1939
Materiál: papír
Technika: tisk
Rozměr: A4
Inventární číslo: ANM, J. Kočí č. 218, inv. č. 2

Vysvědčení z období protektorátu patří PhDr. Josefu Kočímu (06. 10. 1922 – 13. 10. 1986), který v roce 1939 – bylo mu tehdy sedmnáct let – navštěvoval II. ročník Raisova ústavu učitelského v Jičíně. Jak vidíme, v hlavičce vysvědčení byl přeškrtnut název zaniklé Československé republiky, namísto kterého bylo tučně vytištěno pojmenování nově vzniklého státního útvaru: Protektorát Čechy a Morava. Mezi vyučované povinné předměty tehdy patřila i nauka o polním hospodářství. Josef Kočí se později stal významným československým historikem, pracovníkem Československé akademie věd (ČSAV) a v letech 1977–1984 působil jako vedoucí odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky Gustava Husáka.

Otázky k zamyšlení:

Jaké nepovinné předměty najdete na tomto protektorátním vysvědčení?

Najdete na vysvědčení některé dovednosti, které se dnes na vysvědčení neklasifikují?

1948 – TABULE NÁRODNÍHO SOURUČENSTVÍ

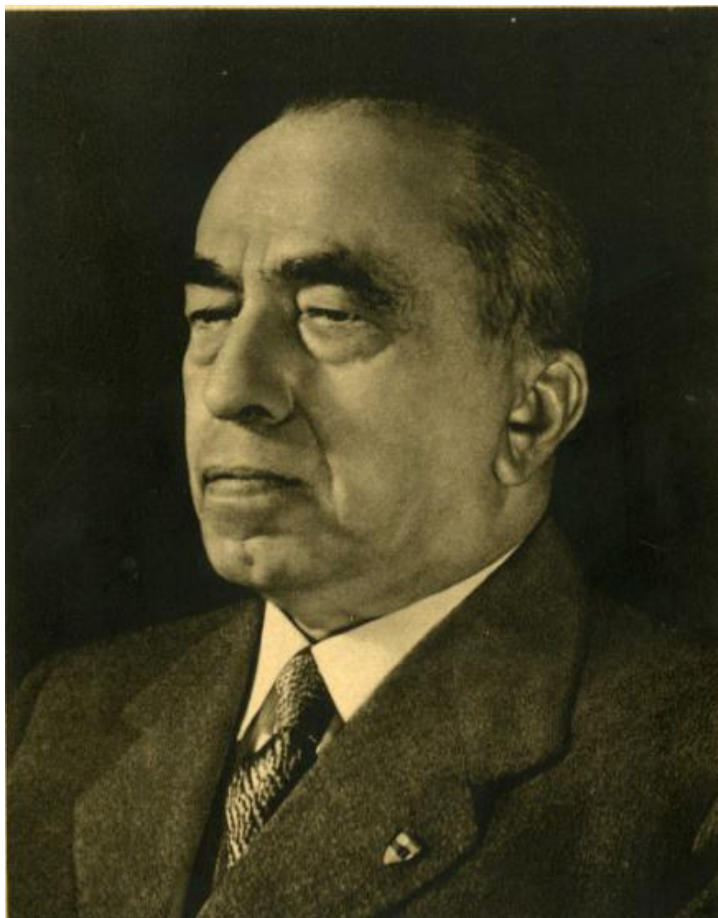
Instituce:	Historické muzeum Národního muzea
Datace:	1939
Materiál:	plech
Technika:	lití
Rozměr:	15 × 50 cm
Inventární číslo:	H8-11175

Tabule Národního souručenství (NS), jediné legální politické organizace za Protektorátu Čechy a Morava. NS vznikla sjednocením všech povolených politických stran dne 6. 4. 1939 z popudu prezidenta Emila Háchy. Do NS vstoupilo přes 97 % mužské populace. Ženy mohly do strany vstoupit až v roce 1940, zatímco Židé nebyli do strany přijímáni vůbec. Národní souručenství měla být sjednocující stranou, jejímž cílem bylo zajistit „blaho a štěstí“ národa. Ve skutečnosti však kolaborovala s okupanty, byla plně loajální nacistickému Německu. Národní souručenství zaniklo jako politická organizace 15. ledna 1943 a dále působilo jen v oblasti kultury a výchovy. S koncem druhé světové války zanikla organizace úplně a představitelé NS stanuli před soudem.

Otázky k zamyšlení:

1. Které politické strany byly v období druhé republiky (1938–1939), tedy před vznikem protektorátu a Národního souručenství, povoleny?
2. Kdo stál v čele Národního souručenství?

1948 – EMIL HÁCHA

Institute:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Praha
Datace:	1938
Materiál:	papír
Technika:	fotografický proces
Inventární číslo:	HEH_198

Emil Hácha (12. 7. 1872 – 27. 6. 1945) byl třetím prezidentem Československa od listopadu 1938 do března 1939 a také státním prezidentem Protektorátu Čechy a Morava od března 1939 do května 1945. Hácha se na prezidentský post dostal z profese právníka a vedoucího Nejvyššího správního soudu. Zvolen byl zejména pro svou politickou neutralitu. Hitler jej přinutil, aby jako prezident souhlasil se vznikem protektorátu. Ačkoliv se v počátcích zastával českého národa proti germanizaci, nevydržel dlouhodobý tlak okupantů a jeho zdravotní i duševní stav nezůstaly bez následků. 13. května 1945 byl Emil Hácha zatčen pro kolaboraci a dopraven do vězeňské nemocnice na Pankráci, kde 27. června 1945 zemřel.

Otázky k zamyšlení:

- 1. Emil Hácha nebyl pouze politik a právník, ale také znalec a překladatel anglické literatury. Který britský humoristický román z konce 19. století mimo jiné přeložil – vůbec poprvé - do češtiny?*
- 2. Kdo byl Háchovým protějškem v čele Slovenského štátu? Jaký byl jeho konec? Co si o této osobnosti myslíte Vy?*
- 3. Kdo byl v čele Československa, než se stal prezidentem právě Emil Hácha?*

1948 – LÍSTEK NA ODĚV

Institute:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Železný Brod
Datace:	1940
Materiál:	papír
Technika:	tisk
Inventární číslo:	H8-15645

Lístek na oděv (Kleiderkarte) byl součástí přidělového systému, který v Protektorátu Čechy a Morava fungoval od 2. října 1939. Poukázka na oděv byla jedinou možností, jak nakoupit jinak špatně dostupné oblečení. Tento konkrétní lístek je psaný česko-německy a je určen pro dívky od 3 do 14 let, které si zboží mohly vyzvednout do 31. října 1940. Podobné poukázky se tehdy používaly téměř na všechno. Vedle poukázek na textil a obuv, to byly především potravinové lístky, bez kterých nebylo možné základní potraviny v obchodech vůbec pořídit. Přídělový systém fungoval v Československu i v poválečné době a byl zrušen až 1. června 1953, kdy byla provedena měnová reforma

Otázky k zamyšlení:

1. Které další zboží kromě oděvu bylo během druhé světové války špatně dostupné?
2. Německá část textu je psána odlišným typem písma, než text český. Jak se tento typ písma nazýval a od kdy do kdy byl v Německu využíván?

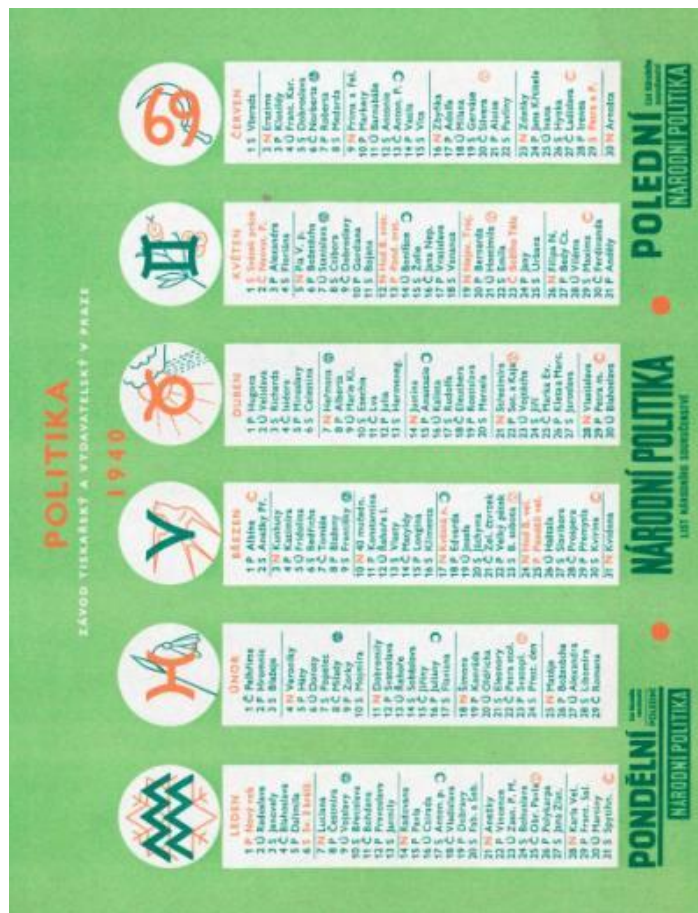
1948 – KALENDÁŘ NA ROK 1940

Institute: Historické muzeum Národního muzea
Lokalita: Praha
Datace: 1940
Materiál: papír
Technika: tisk
Inventární číslo: ANM, fond Dokumentace 20. století, sign. 29

Propagační kalendář na rok 1940 vydal český deník *Národní politika*. Tento list vycházel už od roku 1883 a zanikl na konci druhé světové války. Během okupace spadal, jako veškeré tiskoviny v Protektorátu, pod správu Národního souručenství a byl tak jedním z prostředků, kterými byly ovlivňovány široké vrstvy obyvatelstva.

Otázky k zamyšlení:

1. Vyjmenujte alespoň 3 události – ať už z českých nebo světových dějin – které se odehrály v roce 1940.
2. Které další deníky vycházející v období Protektorátu znáte?

1948 – KLEMENT GOTTWALD

Institute:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Praha
Datace:	1948
Materiál:	papír
Technika:	fotografický proces
Inventární číslo:	HKG_194

Klement Gottwald (23. 11. 1896 – 14. 3. 1953) čtvrtý prezident Československa od června 1948 do března 1953, který republiku přivedl ke komunismu. Gottwald se vyučil truhlářem a strávil několik let v armádě. Vypracoval se v hierarchii KSČ až na její vrchol. Pomohlo mu také to, že po Mnichovu emigroval do Sovětského svazu, kde mohl v protihitlerovské koalici promýšlet, jak v Československu převeze moc. To se mu postupně podařilo: nejprve KSČ zvítězila ve volbách v roce 1946 a 25. února 1948 odstranil z vlády demokratické ministry. Po abdikaci E. Beneše byl Gottwald zvolen prezidentem a sehrál důležitou roli v prvních letech budování komunistického režimu v Československu. Krátce po návratu z pohřbu Stalina zemřel – praskla mu aorta; na jeho špatném zdravotním stavu se podepsaly i problémy s alkoholem

Otázky k zamyšlení:

- 1. Rok před smrtí Gottwalda došlo k vykonstruovanému soudnímu procesu, v němž byl odsouzen k smrti mimo jiné i jeden z jeho dobrých přátel, někdejší generální tajemník KSČ. O jaký proces šlo? Jaké další politické procesy z 50. let znáte?*
- 2. Ve vládě, kterou Gottwald sestavil a prezident Beneš jí po nátlaku 25. února 1948 jmenoval, zůstal jako ministr zahraničí také syn prvního československého prezidenta. Jeho úřadování ale netrvalo dlouho. Proč?*

1948 – ODZNAK BÝVALÝCH VĚZŇŮ KONCENTRAČNÍHO TÁBORA

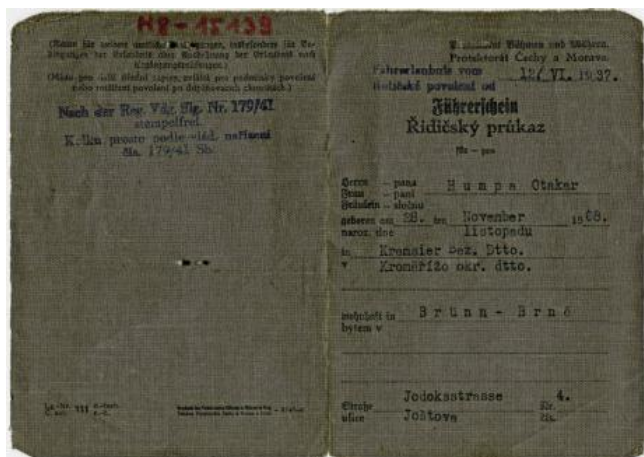
Institute:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Praha
Datace:	1959
Materiál:	kov
Technika:	lití
Inventární číslo:	H6p-15_79-1

Pamětní odznak bývalých vězňů koncentračního tábora Ravensbrück z pozůstalosti tanečnice, choreografky a kostýmní výtvarnice Niny Jirsíkové. Na pamětním odznaku je německy napsáno „Mír pro svět“. Vzhled odznaku vychází z původního označení vězňů trojúhelníky a ze způsobu, jak se mezi nimi rozlišovalo na základě barev: političtí vězni byli označeni červeně, sabotéři zeleně, emigranti tmavě modře. Bývalí vězni tyto odznaky dostali až po válce, v roce 1959, jako pietní upomínku.

Otázky k zamyšlení:

1. Kdo byl Simon Wiesenthal? Proč se o něm hovoří jako o „lovci nacistů“?
2. Které další koncentrační tábory z období 2. světové války znáte? Jaké bylo jejich rozdělení?

1948 – ŘIDIČSKÝ PRŮKAZ

Institute:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	České země
Datace:	1942
Materiál:	tkanina
Technika:	tisk
Rozměr:	10,5 × 14,5 cm
Inventární číslo:	H8-15139

Řidičský průkaz z období Protektorátu Čechy a Morava Otakara Humpy narozeného 28. listopadu 1908. Průkaz vydalo policejním ředitelství v Brně a můžeme na něm vidět, že byl vytištěn bilingvně – jak česky, tak i německy – podobně jako všechny oficiální dokumenty za Protektorátu.

Otázky k zamyšlení:

1. Které další doklady musely být v oné době tištěny dvojjazyčně, tj. česky a německy?
2. Jaký pohon byl využíván v automobilech za 2. světové války, když byl benzín vysoce nedostatkovým zbožím?

1948 – BEDŘICH HOŠEK A EMIL ZÁTOPEK

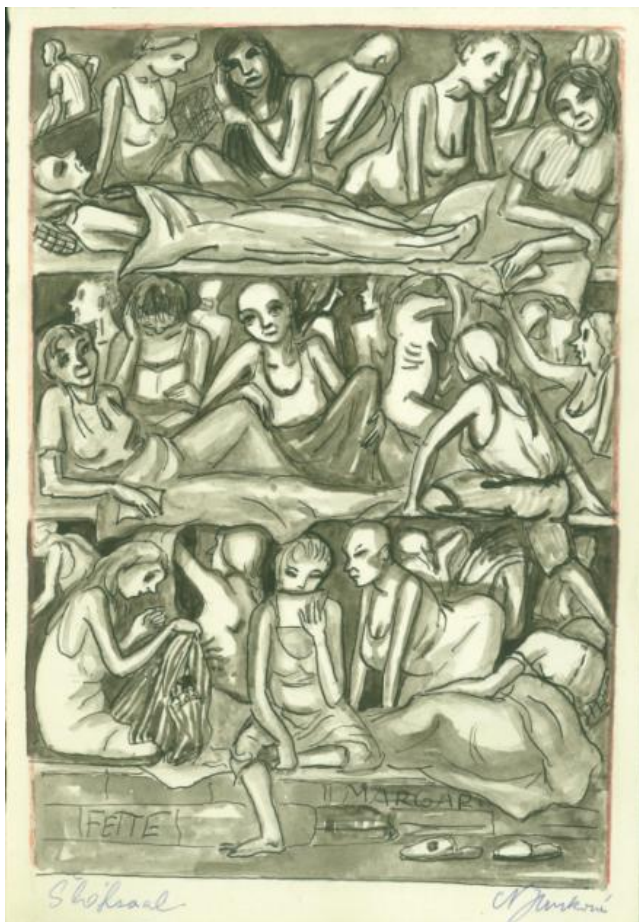
Instituce:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Protektorát Čechy a Morava
Datace:	1944
Materiál:	papír
Technika:	fotografický proces
Inventární číslo:	H7F-72290

Fotografie Bedřicha Hoška a Emila Zátopka, atletických soupeřů na běžeckých tratích, s jejich podpisy byla pořízena ve Zlíně v roce 1944 po rekordu Zátopka v běhu na 5 km. Mladý atlet začal brzy přitahovat pozornost a stal se nejlepším světovým běžcem. Zátopek vstoupil do KSČ v roce 1948, ale vzhledem k sportovní vyčerpání se politikou příliš nezabýval, v 50. letech nicméně veřejně schvaloval odsouzení doktorky Milady Horákové ve vykonstruovaném procesu. Zátopek vytvořil celkem třináct světových rekordů na kilometrových a mílových tratích. Jako první člověk na světě zaběhl 10 km pod 29 minut a 20 km pod hodinu. Nejvíce se ale proslavil během olympijských her v Helsinkách v roce 1952, kde vyhrál běh na 5 km, 10 km a dokonce i maratón, který tehdy běžel poprvé v životě.

Otázky k zamyšlení:

1. Znáte nějaké další známé sportovce, kteří se stali slavnými v období komunistického režimu v Československu?
2. Mezi jedny z nejúspěšnějších sportovců v Československu patřili dlouhodobě hokejisté. Ve kterých letech se Československo stalo mistrem světa v ledním hokeji? Znáte alespoň některé roky, v nichž se mistrovství světa konalo u nás?

1948 – NINA JIRSÍKOVÁ – ŠLÁFSAAL

Institute: Historické muzeum Národního muzea
Lokalita: Ravensbrück
Datace: 1944
Materiál: papír
Technika: malba
Inventární číslo: H6p-15_79-7

Obrázek Niny Jirsíkové (vlastním jménem Anna Gurská) s názvem *Šláfsaal* je nakreslen tuší. Autorka na něm zobrazila dívčí ubytovnu v koncentračním táboře v Ravensbrücku. Kresbu se Nině Jirsíkové podařilo vytvořit přímo na místě. Na třech patrech se krčí mladé dívky, některé spí, jiné sedí a mlčky dumají, další čtou, jiné se převlékají. Nina Jirsíková byla v táboře umělecky činná, organizovala například recitaci české poezie, zpěv českých písní a nacvičila zde i satirickou veselohru *Pavlač zpívá* nebo Máchův *Máj*.

Otázky k zamyšlení:

1. Vzpomenete si na další známé osobnosti, které zažily věznění v koncentračním táboře?
2. Do koncentračních táborů nebyli posíláni pouze Židé – které další společenské, náboženské nebo etnické skupiny byly nacisty určeny k likvidaci?

1948 – ODSTRAŇOVÁNÍ NĚMECKÝCH NÁPISŮ V PRAZE

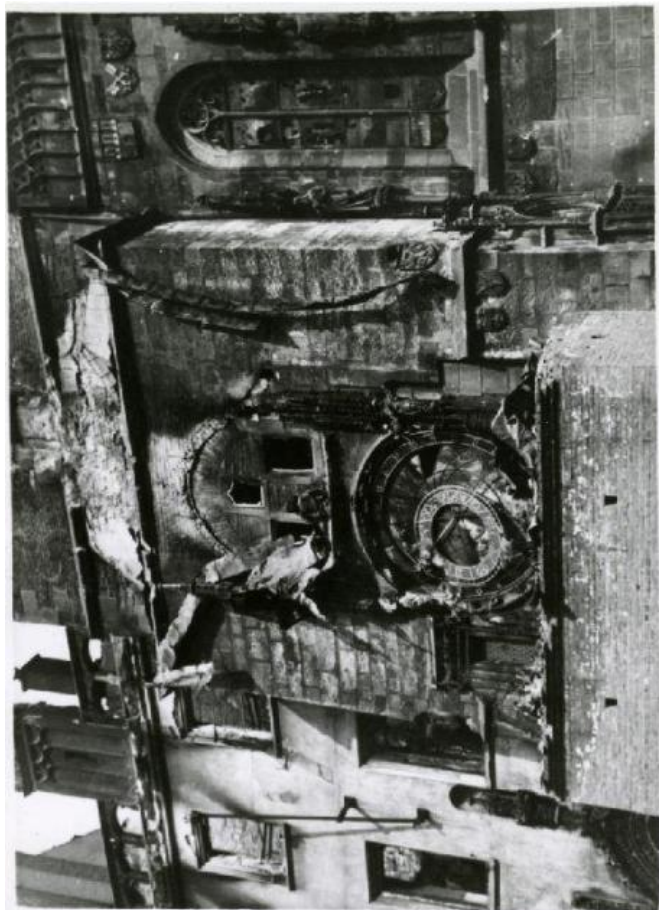
Institute: Historické muzeum Národního muzea
 Lokalita: Praha
 Datace: 4. 5. 1945
 Materiál: papír
 Technika: fotografický proces
 Inventární číslo: H8j-23, č. negativu 1964

Fotografie byla pořízena v Praze na samém závěru druhé světové války. Zachycuje vlastníka obchodu, který odstraňuje německé nápisy na prodejně s tabákem. Konec války znamenal vysvobození nejen od samotných okupantů, ale také od germanizačního tlaku, který byl pod německou správou všudypřítomný, a to jak v obchodech, tak i na úřadech a ve školách.

Otázky k zamyšlení:

1. Ve kterém období byste hledali úplné počátky soužití Čechů a Němců v českých zemích? Kdy jejich vztahy začaly být problematické?
2. Po skončení války byly vztahy mezi Čechy a Němci na československém území velmi napjaté. Jak bylo jejich soužití nakonec vyřešeno? Jaký je Váš názor na tento postup?

1948 – ORLOJ NA ZNIČENÉ STAROMĚSTSKÉ RADNICI

Instituce: Historické muzeum Národního muzea
 Lokalita: Praha
 Datace: 8. 5. 1945
 Materiál: fotografický film
 Technika: fotografický proces
 Inventární číslo: H8d-6_2010, č. negativu C-329

Na fotografii z 8. května 1945 je vidět žalostný stav orloje na poničené staroměstské radnici. V posledních dnech okupace zažila Praha otevřené boje v ulicích. Napjatá situace panovala kolem samotné Staroměstské radnice, v jejímž podzemí pracovala Česká národní rada. Radnice se stala brzy centrem Pražského povstání proti okupantům. Boje vyvrcholily 7. května 1945, kdy na radnici, ostřelovanou zápalnou municí, zaútočila německá obrněná vozidla. V budově vypukl požár, který obránci uhasili, avšak východní a severní křídlo (naproti Týnskému chrámu) byla naprosto zničena. Značně poškozena zůstala i věž s orlojem a kaple.

Otázky k zamyšlení:

1. Uveďte příklady československých a evropských měst, která byla za 2. světové války zničena nebo výrazně poškozena
2. Kdo byli Vlasovci? Jak souvisí s Pražským povstáním?

1948 – 5000 Kčs

Institute:	Historické muzeum Národního muzea
Autor předmětu:	Max Švabinský, Jan Mráček, Bedřich Fojtášek
Lokalita:	Československo
Datace:	1945 - 1953
Materiál:	papír
Technika:	tisk
Rozměr:	šířka 8,7 cm, výška 19 cm
Inventární číslo:	H5-141418

Autory bankovky v hodnotě 5 000 Kčs byli Max Švabinský, Jan Mráček a Bedřich Fojtášek. Pětitisícikorunu vytiskla tiskárna bankovek Národní banky československé. Tato bankovka byla v platnosti od 1. 11. 1945 do 31. 5. 1953, ale příliš lidí si na takový obnos peněz nepřišlo. Průměrná hrubá měsíční mzda v Československu v roce 1948 byla 823 Kč.

Otázky k zamyšlení:

1. Vysvětlete rozdíl mezi bankovkou a státní bankovkou.
2. Jaká byla naopak hodnota nejnižší bankovky/státní bankovky, kterou se v roce 1945 dalo v Československu platit?
3. Kdo je zobrazen na přední straně bankovky a jakou budovu vidíme na jejím rubu?
4. Víte, jak vypadá současná česká pětitisícikoruna?

1948 – K. H. FRANK PŘED LIDOVÝM SOUDEM V PRAZE

Institute: Historické muzeum Národního muzea
Lokalita: Praha
Datace: 1946
Materiál: fotografický film
Technika: fotografický proces
Inventární číslo: H8d-6_2010, č. negativu 66973

Fotografie zachycuje nejobávanějšího muže Protektorátu Čechy a Morava, který stanul po konci druhé světové války za své zločiny před lidovým soudem v Praze. Na fotografii vidíme K. H. Franka, aktivního nacistu a velitele SS i policie v Protektorátu Čechy a Morava. Právě on byl zodpovědný za útlak československého národa v období okupace a podílel se na vyhlazení obcí Lidice a Ležáky v červnu 1942. Za válečné zločiny, které spáchal, byl 22. května 1946 odsouzen a o tři hodiny později oběšen na dvoře Pankrácké věznice před zraky 5 000 diváků.

Otázky k zamyšlení:

1. Jak se jmenoval největší evropský proces, ve kterém byli souzeni nacističtí pohlaváři? Jak dlouho trval? Znáte jména některých odsouzených?
2. Které další nacistické představitele působící v Protektorátu nebo Sudetech znáte? Vzpomenete si na další osoby, které byli bezprostředně po válce stíháni za válečné zločiny nebo kolaboraci?
3. Jak se jmenoval nejznámější proces s hlavními vůdci nacistického Německa?

1948 – MRTVÍ U BUDOVY ČESKOSLOVENSKÉHO ROZHLASU

Instituce: Historické muzeum Národního muzea
 Autor předmětu: Heyduk
 Lokalita: Praha
 Datace: 5. 5. 1945
 Materiál: fotografický film
 Technika: fotografický proces
 Inventární číslo: H8j-23, č. negativu 1740

Na fotografii jsou oběti Pražského povstání u budovy Českého rozhlasu na Vinohradech, které zahynuly v bojích proti vojákům Waffen-SS. Blížící se konec války předznamenovalo vysílání rozhlasu, který začal od rána 5. května 1945 vysílat jen česky a hrál zakázané české písně. V reakci na toto vysílání bylo do budovy vysláno asi 90 vojáků Waffen-SS, kteří měli proti rozhlasu zasáhnout. Nastaly velmi těžké boje, ale rozhlas nepřestal vysílat ani během nejtvrdších střetů a volal o pomoc. Boje v Praze, kterým padlo za oběť také mnoho civilistů, skončily až s příjezdem Rudé armády 9. května 1945.

Otázky k zamyšlení:

1. Kolik obětí z řad Čechů mělo pražské povstání?
2. Ve kterém roce začal vysílat československý rozhlas? Jak se jmenovala jeho první stanice?

1948 – KRABÍČKA DOUTNÍKŮ - VIRŽINEK

Institute:	Historické muzeum Národního muzea
Lokalita:	Protektorát Čechy a Morava
Datace:	1939 – 1945
Materiál:	papír, tabák
Technika:	tisk
Inventární číslo:	H8-10121

Viržinky byly velmi oblíbené doutníky, které se na našem trhu prodávaly už za dob Rakousko-Uherska. V období Protektorátu si však lidé tabákové zboží příliš „dopřát“ nemohli, protože prodej tabáku byl přímo vázán na tzv. tabačenky, tedy poukázky na tabák. Poukázku dostávali tehdy všichni muži nad 18 let, kouření u žen nebylo tehdy obvyklé. Nekuřáci si mohli výměnou poukázek na tabák přilepšit a získat za ně například poukázky na potraviny nebo oděv.

Otázky k zamyšlení:

1. Padesátá léta znamenala rozmach v kouření tabákových výrobků. Které tehdejší známé osobnosti můžete vidět na fotografiích s dýmkou nebo cigaretou?
2. Mezi neméně oblíbené tabákové výrobky patřily nepochybně cigarety. Které dvě značky cigaret byly v Československu nejprodávanější v 50. a 60. letech?

1948 – DOŽÍNKY

Institute:	Historické muzeum Národního muzea
Autor předmětu:	Koutník
Lokalita:	Praha
Datace:	1948
Materiál:	papír
Technika:	tisk
Rozměr:	13 × 17 cm
Inventární číslo:	H7F-59034, H7F-59028

Fotografie z dožíněk, slavností u příležitosti ukončení žní, byla pořízena v roce 1948. Oslavy dožíněk byly v Československu zařazeny mezi oficiální socialistické slavnosti. Dožínky organizovala zemědělská družstva, která kladla důraz na oslavu úspěchů lidské práce. Hned po vítězství komunistů v únoru 1948 se stala hlavním úkolem KSČ kolektivizace zemědělství. Všichni sedláci byli nuceni vstupovat do družstev a ti, kteří odmítli, byli označeni za nepřátele a „kulaky“ (ruský výraz pro lichváře). Následně se proti nim postupovalo tvrdě, bývali terčem zákazu pobytu na statcích, násilného vystěhování i věznění.

Otázky k zamyšlení:

1. Které další socialistické svátky nebo slavnosti znáte?
2. S kolektivizací přímo souvisel také tzv. Případ Babice. O co se jednalo?